

GLOBAL STRATEGIK TENDENSIYALAR VA IQTISODIY O'SISH

Usmonov Sardorbek Mahmudjon o'g'li

Andijon tumani IIB huzuridagi tergov bo'linmasi tergovchisi, kapitan

Annotatsiya: *Globallashuvning muhim natijasi tovarlarni etkazib berishdagi to'siqlarning qisqarishi bo'ldi. Bu ko'plab mamlakatlarga eksportni ko'paytirishga yordam berdi va boshqa vaqtga qaraganda tezroq o'sdi. Bugungi kunda xalqaro savdo mamlakatlarning iqtisodiy o'sishiga katta hissa qo'shmoqda. Iqtisodiy o'sish esa millionlab odamlar hayotini yaxshilashga olib keladigan davlat iqtisodiy siyosatining markaziy tarkibiy qismidir.*

Kalit so'zlar: *globallashuv, tovar, mehnat bozori, raqobat, xalqaro savdo, eksport, strategiya, tendensiya, taqsimot*

Аннотация: *важным результатом глобализации стало сокращение барьеров в поставках товаров. Это помогло многим странам увеличить экспорт и росло быстрее, чем когда-либо. Сегодня международная торговля в значительной степени способствует экономическому росту стран. С другой стороны, экономический рост является центральным компонентом государственной экономической политики, ведущей к улучшению жизни миллионов людей.*

Ключевые слова: *глобализация, товары, рынок труда, конкуренция, международная торговля, экспорт, стратегия, тенденция, распределение*

Annotation: *an important result of globalization was the reduction of barriers to the supply of goods. This helped many countries increase exports and grew faster than at any other time. Today, international trade is a major contributor to the economic growth of countries. Economic growth, on the other hand, is a central component of the state's economic policy, which leads to the improvement of the lives of millions of people.*

Keywords: *globalization, commodity, labor market, competition, International Trade, Export, Strategy, trend, distribution*

Biz mashhur iqtisodchi Jozef E. Stiglitsning "globallashuvni tanqid qiluvchilar ko'pincha uning afzalliklarini e'tiborsiz qoldiradilar" degan mashhur fikriga qo'shilamiz¹⁰. Ayrim mamlakatlarning xalqaro mehnat taqsimotidagi ishtiroki muayyan mahsulot bozorlarida raqobatdosh ustunliklarga asoslanadi. Ular asosida mamlakatlar eksportni kengaytiradi, korxonalarini xalqaro savdo jarayonlariga kiritishdan foyda oladi, g'oyalar, ishlanmalar, texnologiya va jihozlar ko'rinishida yangi ilg'or texnologiyalar oladi. "Globallashuv" ni asoslashga alohida hissa qo'shadigan asarlaridan birida, biz to'liq rozi bo'lgan amerikalik iqtisodchi Maykl Porter bir necha bor eslatib o'tadiki, hozirgi vaqtda biz globall

¹⁰Iqtibos Gurgu E., Cociuban A. Iqtisodiy globallashuvning yangi tendentsiyalari // https://www. Researchgate.net/publication/319249200_Iqtisodiy_Globallashuvdagi_Yangi_Trends

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

sanoatlarning mavjudligi haqida gapirishimiz mumkin. ma'lum bir mamlakatdagi kompaniyalarning raqobatbardosh pozitsiyasi ko'p jihatdan boshqa mamlakatlardagi kompaniyalar tomonidan qabul qilingan strategiyalarga bog'liq¹¹.

Masalan, dasturiy ta'minot sanoatida bir vaqtlar rivojlangan mamlakatlarda malakali ishchi kuchiga tayangan kompaniyalar endi xarajatlarni va shuning uchun birlik xarajatlarini kamaytirish uchun rivojlanayotgan mamlakatlarning iqtidorlariga murojaat qilmoqdalar. 1980-yillardan beri Motorola, IBM, Hewlett-Packard va boshqalar kabi kompaniyalarning rivojlanish bo'yicha rahbarlari pastroq maosh to'lash uchun hindistonlik iste'dodlarni yollashni tanladilar, natijada bu kompaniyalar faqat sanoati rivojlangan mamlakatlar mutaxassislaridan foydalanadigan firmalar bilan yaxshi raqobatlashdi. Ushbu kompaniyalar va boshqa ko'plab kompaniyalar, masalan, Digital Equipment, Siemens-Nixdorf, Deutsche Bank va boshqalar rivojlanayotgan mamlakatlarda sho"ba korxonalarini tashkil etib, u erda mahalliy mutaxassislarni o'qitib, sanoat mamlakatlarida mutaxassislarni yollash o'rniga ularning mehnatidan foydalanganlar. Shu bilan birga, transmilliy kompaniyalar asosan yosh aholining katta qismi ingliz tilini yaxshi biladigan mamlakatlarda, xususan Hindiston, Tayvan va Singapurda o'z faoliyatini yo'lga qo'yimoqda va bu mamlakatlar va hududlarda ish haqi Birlashgan davlatlarga qaraganda ancha past. Shtatlar. G'arb mamlakatlaridagi ko'plab kompaniyalar o'zlarining ishlab chiqarish jarayonlarini nisbatan past mehnat xarajatlari bo'lgan mamlakatlarga o'tkazmoqdalar. Swissair menejerlaridan biri X. Krammer ochiqchasiga ta'kidlaganidek: "Shveysariyalik ishchi kuchi narxiga biz uchta hindistonlikni jalb qilishimiz mumkin¹². "Biroq ko'plab ishlab chiqarish operatsiyalarining sanoati rivojlangan mamlakatlardan rivojlanayotgan mamlakatlarga o'tkazilishi va ozod qilingan ishchilar va xizmatchilarni qayta tayyorlash bo'yicha malakali siyosatning yo'qligi sababli. G'arb mamlakatlarida ishsizlar, ayniqsa, past malakalilar soni ortib bormoqda. Rivojlangan mamlakatlarda bu nuqtai nazardan eng zaif tarmoqlar quyidagilardir: to'qimachilik sanoati, engil sanoat (kiyim-kechak, poyabzal va charm buyumlar ishlab chiqarish). Globallashuvning bandlikka salbiy ta'sirini kamaytirish uchun 2006 yilda Evropa Ittifoqida maxsus fond (Evropa globallashuviga moslashish fondi) tashkil etildi, uning maqsadi globallashuv tufayli ishini yo'qotgan ishchilarga yordam berishdir. Jamg'arma odamlarga yangi ish topishga yoki o'z biznesini boshlashga yordam beradigan dasturlarni moliyalashtiradi. Bunday dasturlarga qo'shimcha treninglar, martaba bo'yicha maslahatlar, ish qidirishda yordam berish va murabbiylik kiradi¹³. Biroq qonuniy va noqonuniy migrantlar o'qimi tufayli muammo hal etilmayapti. Bu haqda nima deya olasiz? Ilmiy-texnik taraqqiyotga qaramay, kelajak texnologiyalari odamlarning o'zlari tomonidan yaratilgan. Va agar yuzaga kelishi mumkin bo'lgan oqibatlar o'z vaqtida ko'zda tutilmasa, eng zamonaviy

¹¹ O'sha yerda

¹² Iqtibos borish: Martin, Xans-Piter, Shuman, Xarald, Kapcana globalizării. Atac la democrație si bunăstare, Editura Economica, București- 1999. 13-bet.

¹³ Globallashuvni qanday boshqarish kerak: Evropa Ittifoqining javoblari / Evropa parlamenti. Aloqa bosh boshqarmasi. - 2019. - 16:00 - Kirish tartibi: https://www.evropa.eu/parl.europa.eu/pdfs/news/expert/2019/9/story/20190910STO60748/20190910STO60748_en.pdf

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

mashinalarning joriy etilishi ularning egalariga foyda keltiradi, ishlayotganlarga esa ishdan bo'shatiladi. Shu bilan birga, yangi ishlab chiqarish vositalariga xizmat ko'rsatish uchun jamiyat faqat kechikish bilan shug'ullanadigan yuqori malakali kadrlarga ehtiyoj sezmoqda¹⁴. Ko'pgina mutaxassislar avvalgi tendentsiyalardan boshlashadi va ularni shunchaki ekstrapolyatsiya qilishadi. Ammo bu noto'g'ri yondashuv. Globallashuvning hozirgi rivojlanish bosqichini o'tmish qarashlari orqali baholash sababini kanadalik faylasuf M.G.Maklyuhan juda to'g'ri ochib berdi¹⁵: "Biz hozirgi kunga orqa ko'zgu orqali qaraymiz. Biz kelajakka orqaga qarab yuramiz." - "Biz bugunga orqa ko'zgu orqali qaraymiz. Biz kelajakka qaytamiz"¹⁶.

Trendlarni kuzatish uchun ular ertangi hukumat va biznes muvaffaqiyatlariga ta'sir qiluvchi o'tmish va hozirgi ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy omillar bilan bog'liqligini tushunish muhimdir. Ammo kelajakdagi hodisalarni bashorat qilishda ta'sir etuvchi omillar ta'siridagi o'zgarishlarni va yangi turlarning paydo bo'lishini hisobga olish muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Islomov Z.M. Davlat va huquq nazariyasi. Darslik. – T.: Adolat, 2007 –916.
2. Ikramov R.A. Fuqarolarning ekologik huquqlari va ularni ta'minlash. O'quv qo'llanma. – T.: Universitet, 2008. – 80 b.
3. Islomov Z., Xusanov O., Mirhamidov M. Huquqshunoslik. O'quv qo'llanma, – T.: OO'MTV, 2001. Milliy istiqlol g'oyasi va mafkurasi: falsafiy va huquqiy hujjatlar. – T.: Yangi asr avlodi, 2001.
4. Inoyatov A.A. O'zbekiston Respublikasining mehnat huquqi. Darslik. –T.: Iqtisodiyot va huquq dunyosi, 2002. – 383 b.
5. Ильин И. Порядок или беспридел. – М., 1917 г. 24-стр.
6. Jean-Jacques Rousseau. (Euvres completes. Lettres Ecrites de la Montagne, 8, t. III, -P. 135. – Paris: Pieiade, 1964
7. Капица С.П, Куйдрюмов С.П., Малинеецкая Г.Г. Синергетика I прогнозы будущего Изд.2-ое.-М.:Эдиториал URSS.2001.3-с.Чумаков А.Н. Глобализация. Контуры целестного моира.- М.,Простпект, 2005 год 256-стр.

¹⁴Bu erda biz IBM, Control Data Corp., Sherry Rand elektron kompyuterlar ishlab chiqaruvchilarining 70-yillardagi tajribasini eslashimiz mumkin, o'shanda ular keng ko'lamli kompyuterlar ishlab chiqarishni o'zlashtirgandan so'ng, ular kompyuter sotib olishdan xizmat ko'rsatuvchi xodimlarning etishmasligiga duch kelishgan. kompaniyalari, bu ularning mahsulotlariga bo'lgan talabni kamaytirdi. Natijada, ular o'zlarining brend (nodavlat) universitetlarini yaratishga qaror qilishdi, bu erda oliy ma'lumotli odamlar yangi asbob-uskunalarini ishlatish bo'yicha mutaxassislar tayyorlash uchun qabul qilindi.

¹⁵Gerbert Marshall MakLuhan (1911-yil 21-iyul – 1980-yil 31-dekabr) kanadalik faylasuf, filolog, adabiyotshunos, media ekologi va artefaktlarning media sifatidagi ta'siri nazariyachisi edi. U elektron aloqalarning shaxs va jamiyatga ta'sirini o'rganuvchi tadqiqotchi sifatida keng tanildi.

¹⁶Marshall MakLuhan > Iqtiboslar // https://www.goodreads.com/author/quotes/455.Marshall_McLuhan?page=1; "Biz dunyoga orqa ko'zgu orqali qaraymiz": Marshall MakLuhanning Playboy jurnaliga bergan intervyusi // <http://mediamanagersclub.org/%C2%ABmy-smotrim-namir-cherez-zerkalo-zadnego-vida%C2%BB-intervyu-marshalla-maklyuena-zhurnalu-playboy>

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

8. Ochildiyev A. Globallashuv va mafkuraviy jarayonlar.- Toshkent: Muharrir nashriyoti, 2009 y.

